

LEGISLATIVE, METHODOLOGICAL AND TECHNICAL ASPECTS OF THE POPULATION AND HOUSING CENSUS – 2021 ROUND

ASPECTE LEGISLATIVE, METODOLOGICE ȘI TEHNICE PRIVIND RECENSĂMÂNTUL POPULAȚIEI ȘI LOCUINȚELOR – RUNDA 2021

Ciprian IFTIMOAEI¹

Abstract

In the post-accession period of Romania to the EU, a multitude of transformations took place regarding the volume, structure, and evolution of the usually resident population. Many Romanians have migrated to other countries in search of personal and family well-being, for much more generous socio-professional opportunities than in their country of origin, for family reunification. The massive external migration and the decrease in the birth rate determined the reduction of Romania's usually resident population. In this context, we ask ourselves: how many (more) are there in Romania? To this question and to others that concern the quality of housing in Romania, we will receive answers substantiated by the data provided by the Population and Housing Census. In 2022, in Romania, as well as in other EU member states, the Population and Housing Census takes place. This is the 13th Census in the history of official statistics in Romania and the second since Romania's accession to the European Union in 2007.

The Census of Population and Housing is a large-scale statistical research whose priority objective is the production of statistical indicators, in quality conditions, regarding the number and territorial distribution of the usually resident population, the demographic and socioeconomic structure, data on households, as well as the housing fund, the living conditions of the population and the buildings in which the homes are located, including the religious and ethnic structure of the population. In this paper we will analyse the main legislative, methodological and technical aspects regarding the organization and conduct of the RPL-round 2021 - the first fully digitized census in the history of exhaustive statistical research in Romania.

Key words: population, housing, census, demography, statistics

JEL: I28, J10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 20, 21, 23, 26

1. Introducere: scurt istoric al recensămintelor în România

În viața profesională a oricărui statistician practicant există două momente de referință: organizarea și desfășurarea recensământului populației și locuințelor (RPL), respectiv a recensământului general agricol (RGA). Aceste cercetări statistice sunt exhaustive (totale) în sensul că cuprind toate unitățile statistice existente (populația totală și locuințele existente, respectiv toate exploatațiile agricole). Recensămintele sunt lucrări statistice oficiale cu o bază legală solidă, demarate în urma emiterii unor legi, ordonanțe guvernamentale de urgență, hotărâri de guvern. Recensământul nu este o lucrare statistică importantă doar pentru INS ca principal producător de statistici oficiale la nivel național, ci pentru toate autoritățile centrale și locale. Datele de la recensămintele fundamentează politicile publice într-o multitudine de domenii ca statistica populației, demografie, sociologia populației, geografia umană, recensământul populației și locuințelor constituie cea mai importantă sursă de date (statistici oficiale).

Pentru a afla efectivul populației la un moment de referință, statistica oficială furnizează doi indicatori: populația după domiciliu și populația rezidentă. Populația după domiciliu (după actele de identitate) se referă la numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României. Acest indicator statistic nu ține cont de reședința obișnuită a unei persoane sau motivul absenței de la domiciliul care este trecut în actele de identitate. Populația rezidentă (stabilă) reunește toate persoanele care au cetățenie română, străină și fără cetățenie, cu reședința obișnuită pe teritoriul României. Se consideră că își au reședința obișnuită persoanele care au locuit la o reședință anume o perioadă neîntreruptă de cel puțin 12 luni, înainte de momentul de referință, excluzând deplasările pentru vacanțe, burse de studiu de scurtă durată sau detașări în interes de serviciu. În calculul efectivului populației rezidente sunt incluse și persoanele care au imigrat în România, dar excluse persoanele care au emigrat din România.

¹ Director executiv adjunct la Direcția Județeană de Statistică Iași, lector asociat doctor la Departamentul de Sociologie și Asistență Socială din cadrul Facultății de Filosofie și Științe Social Politice a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași: Ciprian.Iftimoaei@iasi.insse.ro.

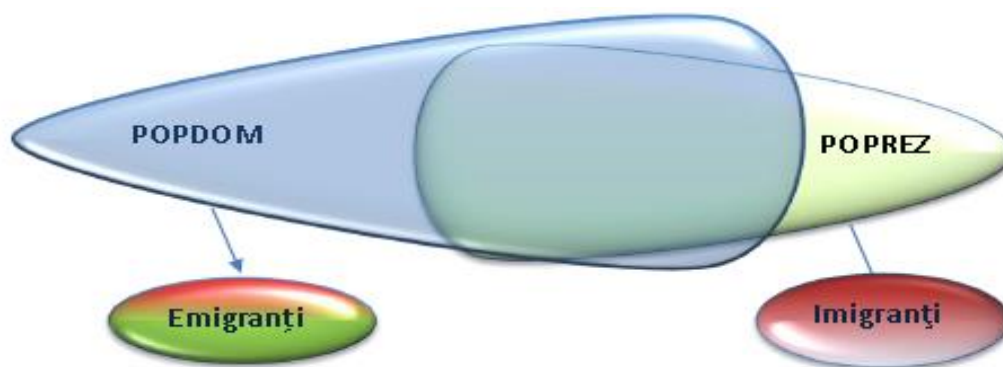


Figura 1. Relația dintre populația după domiciliu, populația rezidentă și migrație

În perioadele intercenzitare, populația rezidentă este o estimare a populației stabile. Indicatorii privind populația rezidentă sunt construiți pe baza unor date prelucrate de Institutul Național de Statistică (INS) din surse administrative. Aceste date primite de INS provin de la instituțiile naționale de statistică ale statelor membre ale Uniunii Europene (UE), în special de la institutele Spaniei și Italiei, din baza de date a Eurostat privind populația și migrația internațională. Toate aceste date sunt integrate și procesate într-un model econometric bazat pe tehnici de estimare pe domenii mici în vederea estimării migrației internaționale. Populația rezidentă este un indicator diseminat la nivel național, macroregional, regional și județean la două momente distincte: data de 1 ianuarie, respectiv 1 iulie a fiecărui an. Pentru unitățile administrativ-teritoriale (UAT), în perioadele intercenzitare, nu sunt disponibile date privind indicatorul care descrie populația rezidentă. În momentul de față, datele disponibile privind populația rezidentă la nivel de UAT sunt cele de la ultimul recensământ al populației și locuințelor (RPL runda 2011).

Recensămintele beneficiază de „simultaneitatea înregistrării” care înseamnă că datele culese de pe teren referitoare la populație (sau la exploatațiile agricole) se referă la același moment de referință pentru toate persoanele recensate, indiferent de momentul înregistrării propriu-zise. Recensămintele sunt realizate cu metodologii care asigură comparabilitatea datelor între recensămintele anterior organizate într-o țară sau cu recensămintele din alte țări. Organizația Națiunilor Unite (ONU), prin Divizia de Statistică, asigură ghidajul metodologic și consultanța pentru contruirea instrumentelor de lucru (chestionare, centralizatoare, hărți) pentru asigurarea calității datelor statistice culese în cercetarea de teren.

Una dintre cele mai complexe probleme în organizarea unui recensământ este legată de sectorizarea teritoriului național care se efectuează prin împărțirea acestuia în secții de recensământ și sectoare de recensământ. Activitatea din secția de recensământ este coordonată de un recenzor-șef, în timp ce pe un sector de recensământ acționează un recenzor care culege datele de la populație pe baza unui chestionar tipărit sau în format electronic (instalat pe o tabletă electronică).

Primul recensământ al populației în România a avut loc în Muntenia, în anul 1838. Următorul recensământ, în perioada decembrie 1859 – martie 1860, a fost coordonat de Ion Ionescu de la Brad (1818-1891) în Moldova și de Dionisie Pop Marțian (1829-1865) în Muntenia. Rezultatele acestui recensământului din Principatele Unite au fost publicate în prima revistă de statistică din România intitulată *Analele Statistice*, apărută la inițiativa lui Dionisie Pop Marțian, primul conducător al statisticii oficiale din Principatele Unite. Al treilea recensământ – Recensământul general al populației României din 1899 – a avut un program complex și a beneficiat de o metodologie unitară, sub conducerea lui Leonida Colescu (1872-1940). A urmat Recensământul general al populației din 1912, apoi cel mai amplu și mai bine pregătit recensământ – Recensământul general al populației din 1930 – care a fost realizat de

statisticianul și demograful Sabin Manuilă (1894-1964). Istoria cercetărilor exhaustive din România continuă cu următoarele recensăminte: Recensământul general al populației din 1941, Recensământul agricol și al populației din ianuarie 1948, Recensământul populației din februarie 1956, RPL din martie 1966, RPL din ianuarie 1977, RPL din 1992, RPL din 2002, RPL din 2011 și RPL – runda 2021 cu cercetarea de teren desfășurată în anul 2022.

2. Evoluția populației României de la recensământul populației și locuințelor-runda 2011

Recensământul populației și locuințelor este o cercetare statistică totală (exhaustivă), după cum ține să sublinieze și sociologul Adrian Netedu, care își propune să determine cu exactitate efectivul (numărul) populației rezidente (cu reședința obișnuită în România), caracteristicile sale socio-demografice și economice, mărimea și caracteristicile fondului de locuințe și clădirile în care se află locuințele. În România s-au organizat recensăminte (*census provinciae*) încă de pe vremea ocupației romane, din timpul Împăratului Traian. Prima investigație statistică de acest timp, organizată potrivit uzanțelor vremii, în Principatele Unite, s-a desfășurat între anii 1859-1860 (în timpul domnitorului Alexandru Ioan Cuza). De atunci, în țara noastră, s-au organizat 12 runde de recensăminte ale populației și locuințelor. RPL-runda 2021, care a demarat la 1 februarie 2022., este cel de-al 13-lea recensământ al populației și locuințelor și al patrulea organizat după evenimentele din decembrie 1989.²

În perioada care a trecut de la Recensământul Populației și Locuințelor-runda 1992, populația României a parcurs o serie de modificări caracteristice celei de-a doua tranziții demografice: scăderea accentuată a natalității și fertilității, creșterea duratei medii de viață, migrație, îmbătrânirea populației. Tranziția demografică este procesul prin care populațiile trec de la un regim demografic care are anumiți parametri (natalitate, mortalitate, nupțialitate, durată medie de viață etc.) la un alt regim demografic în care acești parametri înregistrează evoluții/modificări diferite, cu impact major asupra vieții sociale, economice, politice, culturale.

Potrivit demografului Dănuț-Vasile Jemna, conceptul de tranziție demografică implică o abordare descriptivă a populației în care cei mai importanți indicatori sunt dinamica populației (creșterea sau scăderea populației) și ratele natalității și mortalității: „Ideea de bază este aceea că pe măsură ce o țară se dezvoltă, există șanse ca rata mortalității și cea a natalității să scadă până la un nivel de relativă stabilitate, fără variații semnificative. Cercetările mai evidențiază faptul că măsurile politice pot accelera fenomenul de tranziție demografică, în special oportunitățile și egalitatea de șanse oferite femeilor pe piața muncii și în viața socială”³.

Teoria tranziției demografice are o importanță euristică, în sensul că propune o explicație asupra dinamicii volumului și structurii populației în funcție de factori sociali, economice, legislativi, educaționali, sanitari, psihologici, politici, culturali. Teoreticienii tranziției demografice aduc în atenție o serie de modificări în sistemul de valori al lumii occidentale (libertate, individualitate, egalitate de gen, afirmarea minorităților) care au impact asupra familiei tradiționale (de la modelul altruist centrat pe copii la modelul individualist centrat pe viața socioprofesională a persoanei), educației (prelungirea școlarizării), muncii (muncă la domiciliu, telemuncă, muncă suplimentară), calitatea vieții, migrație internațională.

Potrivit datelor INS, populația rezidentă (stabilă) a României a crescut constant până în anul 1992 inclusiv, după care a început să scadă în contextul instalării sporului natural negativ (diferența dintre numărul nașterilor și numărul deceselor înregistrate) și a migrației externe, mai ales după aderarea țării la Uniunea Europeană (2007). La RPL-runda 1992, populația rezidentă a țării era de 22.810 mii persoane, iar două decenii mai târziu, la RPL-runda 2011, populația rezidentă înregistra 20.121 mii persoane (-2.689 mii persoane).

² Netedu, Adrian (2016). *Demografie și sociologia populației. Elemente teoretice și practice*, Editura Universității „Al. I. Cuza” din Iași, p. 26.

³ Jemna, Dănuț-Vasile (2017). *Demografia României*, Editura Universității „Al. I. Cuza” din Iași, pp. 122-123.

Pe baza centralizării datelor de la RPL-runda 2011 a rezultat că primele cinci județe din țară în ordinea descrescătoare a numărului populației rezidente (stabile) erau următoarele: Municipiul București (1.883.425 locuitori), județul Iași (772.348 locuitori), județul Prahova (762.886 locuitori), județul Cluj (691.106 locuitori) și județul Constanța (684.082 locuitori). Tot în odinea descrescătoare a numărului populației rezidente, ultimele cinci județe din țară erau următoarele: județul Ialomița (274.148 locuitori), județul Mehedinți (265.390 locuitori), județul Sălaj (224.384 locuitori), județul Tulcea (213.083 locuitori), județul Covasna (210.177 locuitori).

Importanța unei cercetări statistice de anvergură recensământului populației și locuințelor este dată și de informațiile colectate, procesate, analizate și diseminate privind structura etnică și religioasă/confesională a populației. Conform legislației în vigoare, RPL este singura cercetare care permite colectarea informațiilor referitoare la caracteristicile etnice și religioase ale populației. Populația rezidentă de la RPL-runda 2011 în total de 20.121.641 persoane este structurată din punct de vedere etnic astfel: 16.792.868 români, 1,227.623 maghiari, 621.573 rromi, 50.920 ucraineni, 36.042 germani, 23.487 ruși-lipoveni, 27.698 turci, 20.282 tătari, 23.484 sârbi-croați-sloveni, 13.654 slovaci, 7336 bulgari, 3668 greci, 3271 evrei, 2477 cehi, 2543 polonezi, 1361 armeni, 26.544 altă etnie, iar 1.236.810 nu au declarat apartenența etnică.

După caracteristica religie și confesiunea religioasă, structura populației pe baza datelor de la RPL-runda 2011 se prezintă astfel: 16.307.004 ortodocși (81,04%), 870.774 romano-catolici (4,33%), 600.932 reformați (2,99%), 362.314 penticostali (1,80%), 150.593 greco-catolici (0,74%), 112.850 bapțiști (0,56%), 80.944 adventiști de ziua a șaptea (0,4%), 64.337 musulmani (0,32%), 57.686 unitarieni (0,29%), 49.820 matorii lui Iehova (0,25%), 42.495 creștini după evanghelie (0,21%), 32.558 creștini de rit vechi (0,16%), 20.168 evanghelici luterani (0,10%), 15.514 evanghelici (0,08%), 14.385 ortodocși-sârbi (0,07%), 5399 evanghelici de confesiune augustană (0,03%), 3519 mozaici (0,02%), 393 armeană, 30.557 altă religie (0,15%), 20.743 atei (0,10%), 18.917 fără religie (0,09%), 1.259.739 persoane nu au răspuns la întrebarea privind apartenența religioasă.

În sinteză, datele de la RPL-runda 2011 descriu următoarele tendințe demografice:

- declinul demografic al populației care este generat de reculul natalității și menținerea acesteia la valori scăzute, mult sub nivelul care asigură înlocuirea generațiilor (2,3 născuți-vii/femeie), precum și de migrația externă a tinerilor și a persoanelor active economic;
- indicele de dependență demografică (vârstnici / persoane active) s-a adâncit la 24 persoane vârstnice la 100 persoane active, cu perspectiva creării unui dezechilibru între segmentul populației contribuabil și segmentul populației beneficiară de contribuții sociale (adâncirea raportului de dependență economică), inclusiv pensiile;
- nivelul de educație al populației s-a îmbunătățit semnificativ față de perioada anterioară (2002-2011), proporția persoanelor cu studii superioare în totalul populației stabile de 10 ani și peste s-a dublat, iar ponderea persoanelor analfabete era de 1,4% la recensământul din 2011, aproape la jumătate față de recensământul din 2002.

În ultimele trei decenii care au trecut de la recensământul din 1992, populația țării a scăzut cu aproximativ 3,8 milioane de persoane. Referindu-se la scăderea accentuată a populației României, profesorul Tudorel Andrei, președintele INS, constată că „...suntem pe locul 6 în Uniunea Europeană, dacă avem în vedere dimensiunea populației rezidente. Dacă vom merge pe același trend, în 2030, vom avea 17,8 milioane de persoane și vom trece pe locul 7”⁴. Pe aceeași direcție se situează și sociologul Traian Rotariu care afirmă următoarele: „Populația României, indiferent sub ce formă am lua-o, este într-un constant și accentuat declin din 1990 încoace și nimic nu pare a se prefigura ca un factor care, pe termen scurt, să producă o inversare sau măcar o atenuare a ritmului acestui proces”⁵.

⁴ Tudorel Andrei & Vasile Ghețu, „Studiul „Serii istorice de date. Populația României 1860-2020” –eveniment online găzduit de platforma Hotnews.ro și pagina de FB a INS.

⁵ Traian Rotariu, Luminița Dumănescu, Mihaela Hărăguș, *Demografia României în perioada postbelică (1948-2015)*, Editura Polirom, din Iași, 2016, p. 137.

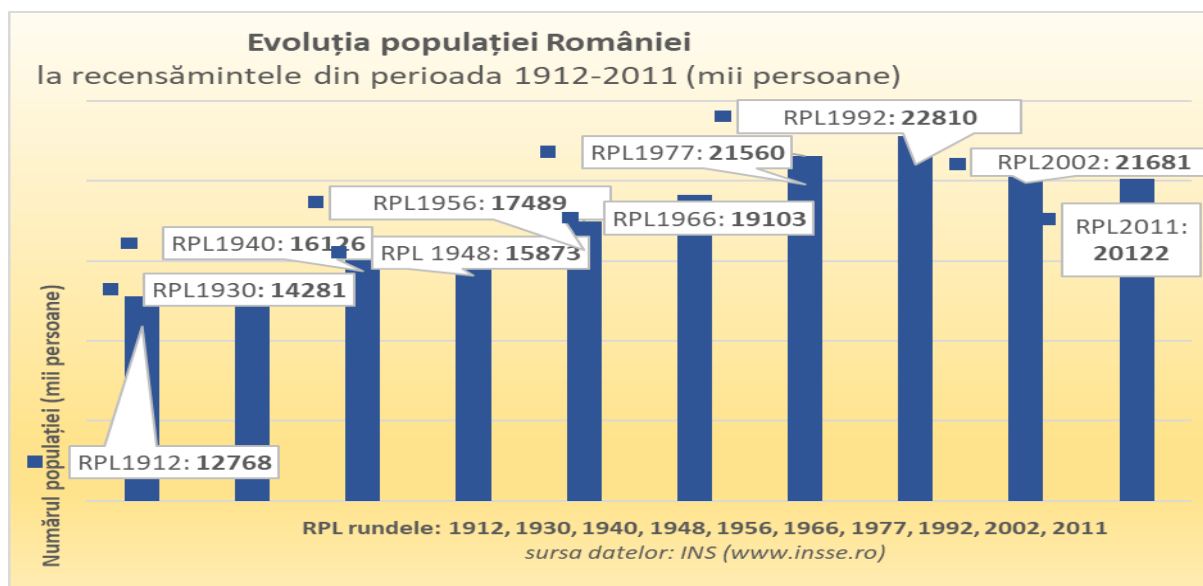


Figura 2. Evoluția populației României (1912-2021)

Populația rezidentă (estimată) de INS la 1 ianuarie 2021 a fost de 19.023.542 persoane, în scădere cu 1.098.099 persoane față de efectivul înregistrat conform datelor de la RPL-runda 2011 (19.023.542 persoane). Calculând diferența populației rezidente la 1 ianuarie 2021 și populația rezidentă (stabilă) de la RPL-runda 2011, rezultă că România are doar 6 județe în care se înregistrează o creștere a populației, după cum urmează: Ilfov (+136.745 locuitori), Timiș (+24.327 locuitori), Iași (+22.994 locuitori), Cluj (+19.021 locuitori), Brașov (+3905 locuitori), Sibiu (+2662 locuitori). Totodată, județele care au cele mai mari pierderi de populație (scădere de peste 50 mii locuitori) de la RPL-runda 2011 și până la 1 ianuarie 2021 sunt următoarele: Prahova (-70.161 locuitori), Teleorman (-65.656 locuitori), municipiul Bucureși (-64.943 locuitori), Olt (-58.765 locuitori), Buzău (-55.765 locuitori), Hunedoara (-52.674 locuitori), Dolj (-51.600 locuitori), Argeș (-51.305 locuitori), Bacău (-50.352 locuitori).

Conform INS, datele provizorii de la 1 ianuarie 2021 confirmă tendința de scădere a populației rezidente (la 19,2 milioane locuitori) de la RPL-runda 2011. Populația rezidentă feminină este superioară numeric față de cea masculină (51,0%). Structura pe grupe de vârste a populației rezidente arată că ponderile cele mai mari sunt cele ale persoanelor cu vârste de 50-54 ani (8,2%), 40-44 ani (7,9%) și 45-49 ani (7,7%).

Structura pe vârste a populației rezidente din România descrie o tendință fermă și de lungă durată de îmbătrânire a populației, cauzată de reducerea populației tinere, de creșterea speranței de viață care a determinat creșterea numărului și ponderii populației vârstnice.⁶

În România, rata natalității a avut o evoluție oscilantă, cu o scădere accentuată a acesteia între anii 2010 și 2011 (de la 9,4 născuți-vii la 1000 locuitori la 8,7 născuți-vii la 1000 locuitori). Ulterior, oscilațiile au continuat aproape sinusoidal, perioada 2012-2018 înregistrând un minim al ratei natalității de 9,1 născuți-vii la 1000 locuitori în anul 2014 și un maxim de 9,7 născuți-vii la 1000 locuitori în anii 2017 și 2018. În anul 2020, în contextul evoluției pandemiei COVID-19, rata natalității a coborât la 8,1 născuți-vii la 1000 locuitori.⁷

În perioada 2010-2020, rata mortalității generale s-a menținut la o valoare relativ constantă, cu valori cuprinse între 11,2 decese la 1000 locuitori, în anul 2011 și 12,0 decese la 1000 locuitori, în anul 2018. Creșterea numărului de decese în anul pandemic 2020 a determinat

⁶ Institutul Național de Statistică, *Comunicatul de presă nr. 218 din 30 august 2018 privind populația rezidentă la 1 ianuarie 2021*, ultima accesare februarie 2021.

⁷ Institutul Național de Statistică, *Tendințe Sociale*, Editura INS, București, 2021, pp. 27-30

creșterea ratei mortalității generale la 13,4 decese la 1000 locuitori. Pentru anii 2020 și 2021, sporul natural negativ pentru România se va accentua în contextul deceselor cauzate de infecția cu COVID-19: numărul mare de decese și numărul mic de nașteri înregistrate determinând un spor negativ de două ori mai mare ca în anul precedent, de -118,7 mii persoane, conform estimărilor INS.⁸

Referindu-se la scăderea populației, mai ales în perioada pandemiei de COVID-19, profesorul Vasile Ghețau, directorul Centrului de Cercetări Demografice „Vladimir Trebici” al Academiei Române, consideră că „Avem de-a face cu o creștere a numărului de decese cum nu am mai văzut din 1990 până acum. Datele privind numărul de născuți, numărul de decedați și numărul de emigranți indică o situație de criză, similară cu cea întâlnită după război”⁹.

Până la diseminarea datelor de la RPL-runda 2021, avem la dispoziție cele mai recente proiecții ale populației publicate de Eurostat¹⁰, în februarie 2021, realizate pe baza datelor din anul 2019. Orizontul de timp al proiecțiilor este 2019-2100. Conform acestor analize, populația prognozată a României va scădea în orizontul anului 2100 la 12,8 milioane locuitori (-6,4 milioane persoane față de anul 2021), iar țara noastră se va plasa pe locul al 8-lea în ierarhia țărilor UE după populație, fiind devansată de Țările de Jos și Suedia. Ca o concluzie la această secțiune, vom fi din ce în ce mai puțini și tot mai îmbătrâniți, cu probleme grave legate de finanțarea sistemului de pensii și a sistemului de asistență socială care trebuie reconfigurat mai ales în funcție de nevoile și problemele unei populații vârstnice în creștere.

3. Legislația internațională, europeană și națională care ghidează RPL-runda 2021

În anul 2022, în România și în alte state membre UE, se derulează Recensământul Populației și Locuințelor. Organizarea și efectuarea recensământului se realizează sub aspect tehnico-metodologic de către Institutul Național de Statistică, în concordanță cu regulamentele Uniunii Europene, precum și cu normele Comisiei economice pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite în domeniul recensământului populației și al locuințelor, sub coordonarea și controlul Comisiei centrale pentru recensământul populației și locuințelor.

Realizarea recensămintelor populației și locuințelor la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene este guvernată de un set de regulamente europene care reglementează o multitudine de aspecte, precum: anul de referință, sursele de date și tipurile de recensăminte, tematicile care trebuie acoperite prin recensământ și gradul de detaliere al informațiilor statistice incluse în aceste tematici, caracteristicile esențiale pe care trebuie să le îndeplinească recensământul, formatul de transmitere al datelor și termenele la care trebuie realizată transmiterea, conținutul pe care trebuie să-l aibă Raportul de calitate referitor la realizarea RPL2021 etc.

Regulamentul (CE) nr.763/2008 al Parlamentului European și al Comisiei din 9 iulie 2008 privind recensământul populației și locuințelor reprezintă regulamentul cadru care legiferează regulile comune la nivelul UE privind furnizarea decenală de date complete referitoare la populație și locuințe. Acest regulament este completat de alte 3 regulamente de punere în aplicare și anume:

– Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2017/543 al Comisiei din 22 martie 2017 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 763/2008 al Parlamentului European și al Consiliului privind recensământul populației și al locuințelor, în ceea ce privește specificațiile tehnice ale tematicilor și ale defalcărilor lor, publicat în JOL 78 din 23.03.2017;

– Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2017/881 al Comisiei din 23 mai 2017 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 763/2008 al Parlamentului European și al Consiliului privind recensământul populației și al locuințelor în ceea ce privește modalitățile și

⁸ *Ibidem*, pp. 31-36.

⁹ Adelina Mihai & Ramona Cornea, „România a pierdut anul trecut 143.000 de locuitori, în cea mai abuptă scădere a populației după 2009 încoace”, în *Ziarul Financiar*, ultima accesare februarie 2022.

¹⁰ Eurostat, *Structura și îmbătrânirea populației*, ultima accesare februarie 2021.

structura rapoartelor de calitate precum și formatul tehnic pentru transmiterea datelor și de modificare a Regulamentului (UE) nr.1151/2010, publicat în JOL 135 din 24.05.2017;

– Regulamentul (UE) 2017/712 al Comisiei din 20 aprilie 2017 de stabilire a anului de referință și a programului de date statistice și de metadate privind recensământul populației și al locuințelor prevăzut de Regulamentul (CE) nr. 763/2008 al Parlamentului European și al Consiliului, publicat în JOL 105 din 21.04.2017 ;

– Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/1799 al Comisiei din 21 noiembrie 2018 privind stabilirea unei acțiuni statistice directe temporare pentru diseminarea tematicilor selectate ale recensământului populației și al locuințelor din 2021, geocodate la nivel de griduri de 1 km², publicat în JOL 296 din 22.11.2018.

Totodată, stabilirea anului de referință și programul de date statistice și de metadate sunt legiferate de Regulamentul (UE) 2017/712 al Comisiei din 20 aprilie 2017 de stabilire a anului de referință și a programului de date statistice și de metadate privind recensământul populației și al locuințelor prevăzut de Regulamentul (CE) nr. 763/2008 al Parlamentului European și al Consiliului. Potrivit Art. 21 din OUG nr. 19 din 14 februarie 2020 privind organizarea și desfășurarea recensământului populației și locuințelor din România – forma consolidată valabilă de la 23 iulie 2021, momentul de referință al RPL 2021 este ora «0» din ziua de 1 decembrie 2021.

RPL-runda 2021 este o cercetare reper în istoria statisticii oficiale românești deoarece datele privind populația țării sunt culese pentru prima dată utilizându-se mijloace digitale (tablete electronice), în acest fel scurtându-se perioada de analiză, procesare, validare și diseminare a datelor statistice. În al doilea rând, pentru că a oferit posibilitatea ca persoanele care dispun de competențe digitale (lucrul pe calculator, tabletă electronică, telefon mobil, alte platforme digitale) să se autorecenzeze.

În România, recensământul populației și locuințelor runda 2021 este reglementat de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 19/2020 privind organizarea și desfășurarea Recensământului Populației și Locuințelor din România în anul 2021, aprobată cu completări și modificări prin Legea nr.178/2020, cu modificările și completările ulterioare și de alte 4 Hotărâri de Guvern:

– H.G. nr.733/2020 privind componența, organizarea, funcționarea și atribuțiile Unității de coordonare și implementare a recensământului, respectiv ale unităților județene de implementare a recensământului;

– H.G. 1071/2020 pentru stabilirea bugetului și a categoriilor de cheltuieli necesare efectuării recensământului populației și locuințelor din România în anul 2021, precum și a măsurilor pentru punerea în aplicare a unor dispoziții din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.19/2020 privind organizarea și desfășurarea recensământului populației și locuințelor din anul 2021, cu completările și modificările ulterioare;

– H.G. nr. 143/31.01.2022 privind forma și conținutul instrumentarului recensământului populației și locuințelor din România în anul 2021, publicat în Monitorul Oficial nr. 102/01.02.2022;

– H.G. nr. 144/31.01.2022 privind aprobarea specificațiilor tehnice pentru transmiterea datelor din sursele administrative pentru efectuarea recensământului populației și locuințelor din România în anul 2021, publicat în Monitorul Oficial nr. 102/01.02.2022.

În baza legislației naționale privind organizarea și desfășurarea RPL-runda au fost constituite la nivel central și teritorial structuri cu atribuții în coordonarea, organizarea, pregătirea și desfășurarea recensământului. La nivel județean și local au fost înființate comisia județeană sub conducerea Instituției Prefectului, respectiv comisiile locale de la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale; la nivelul direcțiilor județene de statistică au fost constituite Unități Județene de Implementare a Recensământului (UJIR-uri).

Potrivit legislației în vigoare, obiectul recensării este constituit din următoarele categorii de persoane: persoanele cu cetățenie română, străină sau fără cetățenie, cu reședința obișnuită în

România; persoanele cu cetățenie română, cu domiciliul în România, dar cu reședința în altă țară pentru o perioadă mai mică de 12 luni; gospodăriile și nucleeele familiale; clădirile de locuit; locuințele situate în orice clădire, indiferent de forma de proprietate, de pe teritoriul României; spațiile colective de locuit.

La recensământ se prelucrează CNP-ul în vederea asigurării exhaustivității recenzării persoanelor și pentru asigurarea calității datelor. Persoanele sunt înregistrate la locul unde își au reședința obișnuită în România. În cazul autorecenzării on-line sau a autorecenzării asistate, CNP-ul este criptat, cu ajutorul unui algoritm utilizat de INS, în momentul în care o înregistrare individuală este salvată în baza de date RPL-runda 2021. Informațiile colectate prin intermediul chestionarelor individuale vor fi prelucrate în conformitate cu legislația în vigoare privind protecția datelor cu caracter personal (Regulamentul UE nr. 679/2016) și anonimizate imediat după intrarea în sistem.

4. Metodologia RPL-runda 2021: sistemul de operare, fluxul de date, instrumente și proceduri de prelucrare a datelor

Până la RPL-runda 2021, datele privind caracteristicile socio-demo-economice ale populației și cele care descriu condițiile de locuit erau culese prin administrarea față în față (*face-to-face – F2F*) a unui chestionar de către recenzori (operatori statistici). Ultimul recensământ la care am utilizat chestionarul pe suport de hârtie a fost RPL-runda 2011. Reamintesc faptul că, la Recensământul General Agricol-runda 2020, desfășurat anul trecut, am utilizat pentru prima dată chestionarul în format digital, instalat pe o tabletă electronică, beneficiind de un sistem de operare inovativ (*Survey Solutions*), dezvoltat de specialiștii Institutului Național de Statistică în colaborare cu experți ai Băncii Mondiale în România. În prezent, metoda tradițională de culegere a datelor pe baza chestionarului pe suport de hârtie se mai utilizează în câteva țări din Europa: Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Grecia, Muntenegru, Republica Moldova.

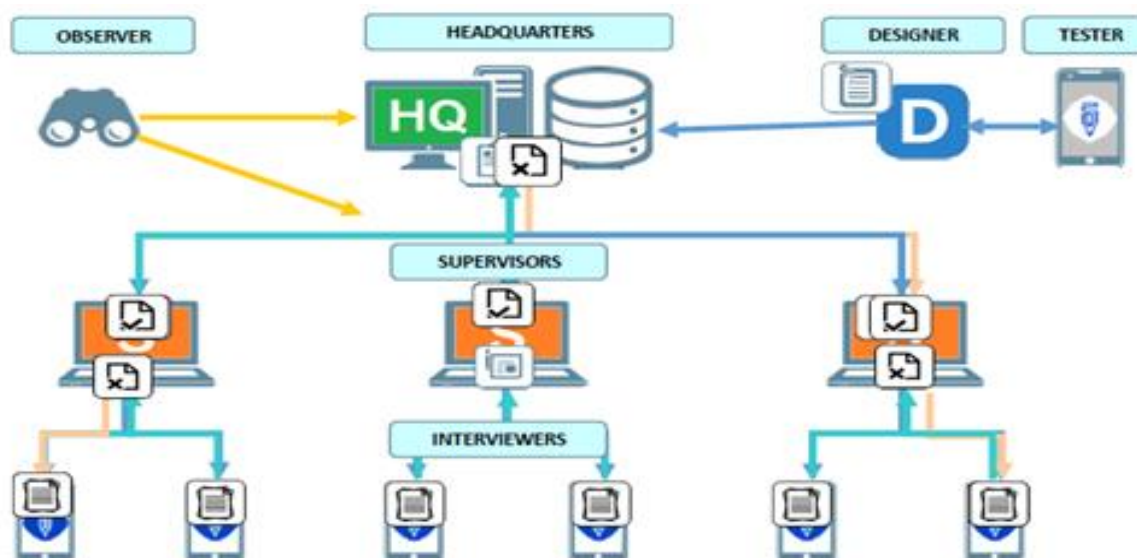


Figura 3. Prezentarea sistemului Survey Solutions (sursa: Banca Mondială & INS)

Entitățile responsabile pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea recensământului au fost următoarele:

- Institutul Național de Statistică a fost responsabil, sub aspect tehnico-metodologic, de pregătirea, desfășurarea și monitorizarea lucrărilor necesare efectuării recensământului în concordanță cu regulamentele Uniunii Europene, precum și cu normele Comisiei economice pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite în domeniul recensământului populației și

locuințelor, sub coordonarea și controlul Comisiei Centrale pentru Recensământul Populației și Locuințelor (CCRPL2021);

– Comisia Centrală pentru Recensământul Populației și Locuințelor a coordonat pregătirea, conducerea, coordonarea și monitorizarea lucrărilor necesare efectuării recensământului;

– Comisiile de recensământ județene, municipale, orașenești, ale sectoarelor Municipiului București și comunale au avut răspunderea pentru efectuarea recensământului în bune condiții pe teritoriul în care își desfășoară activitatea, conform instrucțiunilor CCRPL2021;

– Unitatea de Coordonare și Implementare a Recensământului Populației și Locuințelor (UCIR) a avut sarcina pregătirii, organizării și desfășurării recensământului la nivel național și local;

– Unitățile Județene de Implementare a Recensământului Populației și Locuințelor (UJIR) au avut responsabilitatea organizării și desfășurării recensământului la nivel local;

– Consiliul de Comunicare și Transparență a exercitat un rol esențial în promovarea și asigurarea transparenței totale a lucrărilor recensământului;

– Populației a avut datoria legală și civică de a furniza date corecte și complete privind caracteristicile urmărite la recensământ pentru determinarea numărului populației rezidente, numărului nucleelor familiale, a fondului de locuințe și clădiri;

– Autoritățile și instituțiile publice și furnizorii de date care dețin surse administrative (baze de date corecte, actuale și complete) au furnizat acele informații care servesc la construirea variabilelor de recensământ;

– Mass-media a îndeplinit un rol decisiv în informarea corectă a populației privind necesitatea și modul de desfășurare a recensământului;

– Recenzorii au fost responsabili cu colectarea datelor de la populație, de activitatea acestora și de modul în care vor ști să promoveze necesitatea și importanța acestuia depinzând cantitatea și calitatea datelor colectate.

Recensământul populației și locuințelor din runda 2021 (RPL2021) este definit ca un recensământ combinat, utilizând ca surse de date sursele administrative și colectarea de la populație asistată de calculator (prin metode multi-modale Computer Assisted Web Interviewing-CAWI și Computer Assisted Personal Interviewing-CAPI). În acest mod, recensământul acoperă mai multe *unități de observare*:

– clădiri (clădiri de locuit și clădiri cu altă destinație decât cea de locuit, dacă există cel puțin o locuință în acestea);

– unități de locuit (locuințe și alte unități de locuit, spații colective de locuit);

– gospodării;

– nuclee familiale;

– persoane cu reședința obișnuită în România.

La Recensământul populației și locuințelor runda 2021, faza cercetării de teren, datele s-au înregistrat prin 3 metode:

1) colectare indirectă a datelor de recensământ din surse administrative, prin completarea răspunsurilor la unele întrebări din chestionarele electronice de către INS cu informațiile regăsite în baze de date ale unor instituții centrale și locale (surse administrative);

2) colectare directă de la populație prin auto-recenzare online;

3) colectare directă de la populație prin interviu față-în față utilizând tablete electronice prin intermediul unui recenzor.

Pentru persoanele minore datele au fost furnizate de unul dintre părinți, sau în lipsa acestora, de tutorele legal sau de persoana desemnată de părinți să îngrijească copilul sau copiii, membră a gospodăriei, care cunoaște foarte bine situația minorilor. Managerii de caz desemnați potrivit prevederilor legale pentru copiii beneficiari de măsuri de protecție specială în servicii de tip rezidențial organizate de furnizorii publici de servicii sociale acreditați și de furnizorii privați de servicii sociale acreditați au avut obligația de a realiza autorecenzarea on-line a acestora sau,

dacă acest lucru nu a fost posibil, de a desfășura *interview proxy* cu un recenzor pentru a asigura recenzarea minorilor.

În vederea înregistrării tuturor cetățenilor, *pentru persoanele care nu au putut fi găsite la adresele locuințelor din sectorul de recensământ*, recenzorii au avut obligația de a reveni la acele adrese pentru a lua legătura cu cel puțin unul dintre membrii gospodărie sau, dacă a fost posibil, pentru a prelua informațiile de la alte persoane care dețin date pertinente. Procedura de recenzare a persoanelor a fost următoarea:

– persoanele prezente au fost înregistrate la reședința obișnuită (adresa unde acestea declară că au locuit în ultimele 12 luni și și-au petrecut timpul zilnic de odihnă, indiferent dacă este o locuință convențională, o unitate locuită din necesitate ori un spațiul colectiv de locuit);

– persoanele absente temporar, cetățenii români sau străini cu reședința obișnuită în România, plecați în țară sau în străinătate pentru mai puțin de 12 luni (fără intenția de a-și schimba reședința obișnuită), în interes personal, de serviciu, pentru afaceri, la lucru, la studii etc. Aceste persoane vor fi înregistrate în gospodăriile din care fac parte, la adresa reședinței obișnuite, pe baza informațiilor furnizate de către:

- a) persoană adultă din gospodărie sau
- b) alte persoane: vecini, administrator de imobil etc., în măsura în care acestea dețin informațiile respective.

– cetățenii români plecați în străinătate în cadrul misiunilor diplomatice și oficiilor consulare românești din străinătate vor fi înregistrați prin Ministerul Afacerilor Externe, în conformitate cu prevederile O.U.G. nr. 19/2020 privind organizarea și desfășurarea recensământului populației și locuințelor, aprobată cu completări și modificări prin Legea nr.178/2020, cu modificările și completările ulterioare.

Relația dintre persoane, gospodării, locuințe și clădiri la RPL2021

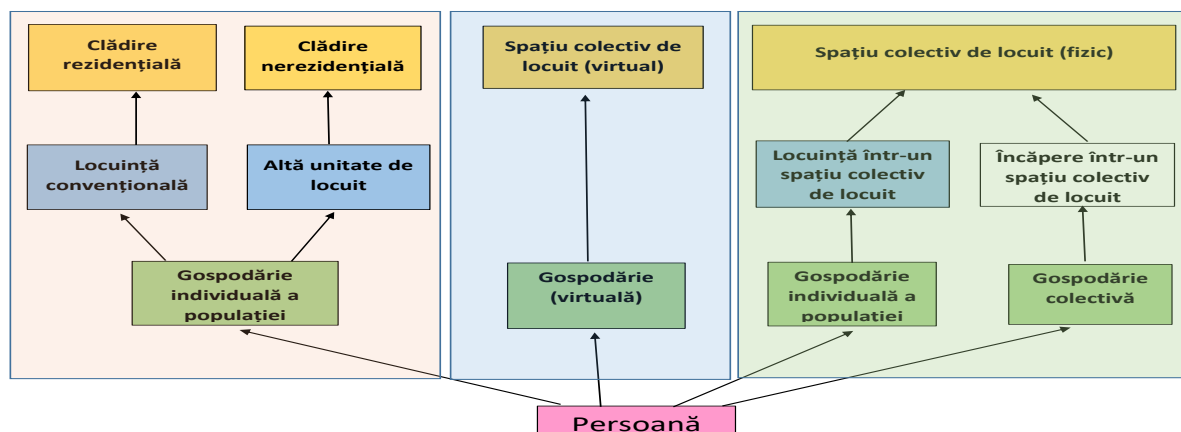


Figura 4. Relația dintre persoane, gospodării și clădiri la RPL-runda 2021 (Sursa: INS)

Potrivit precizărilor prof.univ.dr. Tudorel Andrei, președintele INS, în cadrul runde 2021 a recensămintelor, în țările UE care au finalizat recensământul, s-au obținut următoarele procente de autorecenzare: Bulgaria (34%), Croația (40%), Portugalia (99,3%), Anglia și Țara Galilor (88,9%) și Slovacia (86%). Italia, la recensământul din 2011, a avut o cotă de autorecenzare de 33,4%. Ponderea persoanelor autorecenzate în populația rezidentă totală reprezintă și o măsură a deținerii de competențe digitale în rândul populației.¹¹

¹¹ **Tudorel Andrei**, „[Noutăți privind Recensământul populației și locuințelor organizat în România în anul 2022](#)”, platforma *Contributors.ro*, ultima accesare 14 martie 2022.

În etapa autorecenzării online (asistată sau pe cont propriu), persoanele rezidente au avut posibilitatea autorecenzării online, beneficiind de confortul și liniștea locuinței proprii, evident, ținând cont de conectarea gospodăriei la serviciile rețelei de Internet și a dotării cu echipamente electronice (PC, laptop, tabletă electronică, telefon inteligent). În legătură cu acest aspect, potrivit datelor furnizate de INS din cercetarea statistică privind accesul populației la tehnologia informației și comunicații, în anul 2021, din totalul gospodăriilor din România, 80,8% au acces la rețeaua de internet de acasă, în creștere cu 2,6 puncte procentuale față de anul anterior. Aceeași cercetare statistică mai arată că proporția persoanelor de 16-74 ani care au folosit vreodată internetul a fost de 88,6%, cu 2,7 puncte procentuale mai mult față de anul anterior (2020). Pandemia de COVID-19 a sporit competențele digitale ale populației. În anul 2021, circa 8 din 10 dintre gospodăriile din România (80,8%) au avut acces la rețeaua de internet de acasă. În mediul urban, 86,9% dintre gospodării sunt conectate la internet, iar în mediul rural doar 73,1% dintre gospodării.¹² Prin urmare, există condiții (acces la internet și dispozitive electronice) pentru ca populația rezidentă a țării să beneficieze de avantajele autorecenzării online la RPL-runda 2021.

Autorecenzarea persoanelor cu reședința obișnuită în România (pentru o perioadă de cel puțin 12 luni) s-a derulat după următorul scenariu:

- 1) persoana a accesat platforma de autorecenzare și a completat formularul de pre-înregistrare pentru ea însăși și pentru membrii gospodăriei din care face parte;
- 2) persoana care a făcut pre-înregistrarea și membrii gospodăriei sale (pe care i-a trecut în formularul de pre-înregistrare) a primit un link la adresa/adresele de email indicate, fiecare link conducând la chestionarul individual de recensământ; la finalul chestionarului, prin apăsarea butonul „Finalizare”, chestionarul completat a fost transmis în baza de date a recensământului.

Chestionarul de la RPL-runda 2021 a fost dinamic, cu întrebări generate în funcție de răspunsul oferit la întrebarea anterioară (de exemplu persoanelor de sex masculin nu li se va deschide întrebarea referitoare la numărul copiilor născuți-vii). Dacă în timpul completării chestionarului de recensământ au apărut situații de întrerupere, respondenții au avut ocazia reluării procedurii de completare de la momentul apariției situației respective.

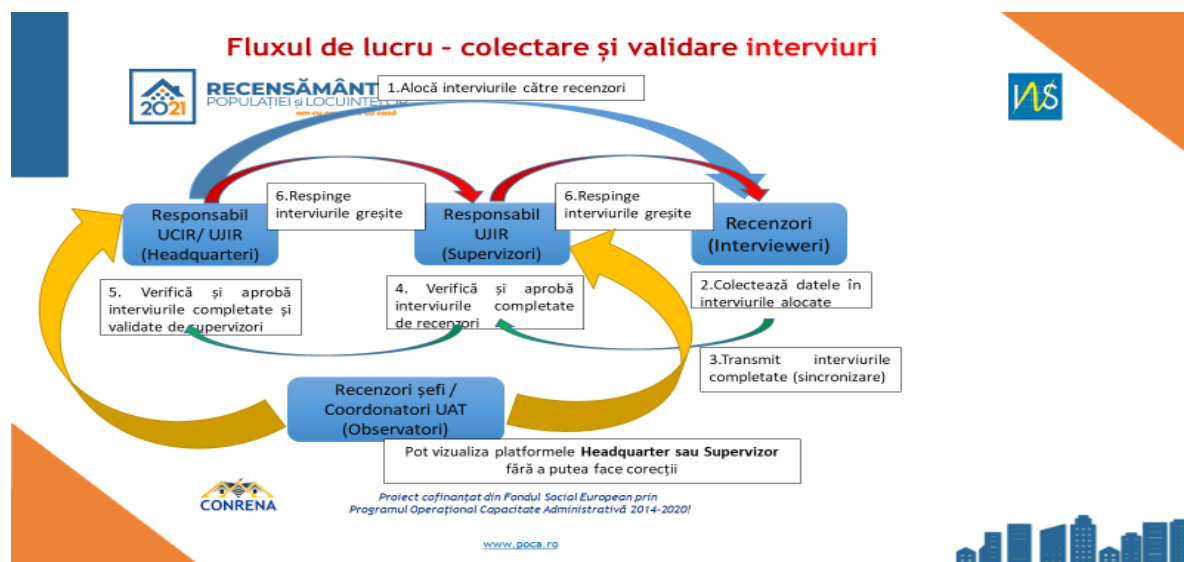


Figura 5. Fluxul colectării și validării datelor la RPL-runda 2021 (sursa: INS)

¹² Institutul Național de Statistică, [Accesul populației la tehnologia informației și comunicații, în anul 2021](#), ultima accesare 14 martie 2022.

Potrivit fluxului reprezentat în figura de mai sus, headquarterul din sediul central (INS) a importat chestionarul recensământului, apoi alocă pe chestionarul respectiv sarcinile/interviurile care trebuie distribuite recenzorilor (în acest caz, se sare peste nivelul supervizorilor). Sistemul permite și posibilitatea alocării interviurilor către supervizori, iar aceștia le alocă recenzorilor. Recenzorii au colectat datele și au transmis interviurile prin sincronizarea tabletei către supervizori. Supervizorii verifică interviurile, le validează sau le rejectează către recenzori pe cele eronate, iar cele validate se duc către headquarter. Headquarterul verifică, rejectează către supervizori sau validează interviurile. Supervizorii le vor trimite recenzorilor în cazul în care sunt greșite, deoarece corecțiile le pot face doar recenzorii. Modalitatea de lucru este aceeași la supervizori și headquarteri; diferența este că supervizorii le primesc direct de la recenzori, iar headquarterul le primește de la supervizori. Logica sistemului este ca headquarterii să aprobe numai chestionarele validate de către supervizori.

Persoanele care au întâmpinat dificultăți în procesul de autorecenzare online au fost îndrumate pentru contactarea unui recenzor special (*autorecenzare asistată -ARA*) instruit de către INS prin direcțiile teritoriale de statistică. Autorecenzarea asistată (ARA) reprezintă acțiunea prin care înregistrarea informațiilor cuprinse în programul de observare al recensământului este efectuată de către persoana însăși, cu sprijinul unui recenzor¹³.

Autorecenzarea asistată s-a realizat de pe echipamentul propriu al persoanei care se autorecenzază, sub îndrumarea recenzorului ARA, sau de pe tabletele electronice puse la dispoziție de Unitățile Județene pentru Implementarea Recensământului (UJIR-uri) prin intermediul primăriilor și instalate în spații special amenajate. Locurile în care au fost instalate posturile pentru desfășurarea autorecenzării asistate au fost amenajate prin grija primarului fiecărei localități, prin consultare cu reprezentanții UJIR, punctele de lucru fiind semnalizate pentru a fi ușor identificate.

Recenzorul ARA a avut în gestiune două tablete astfel încât să poată asista, concomitent, două persoane care îi solicită acest serviciu și 2 exemplare de chestionar martor în limba română; în unitățile administrativ-teritoriale unde ponderea populației aparținând unei minorități naționale depășește pragul de 20% prevăzut de legislația în vigoare se vor asigura și 2 exemplare de chestionar în limba minorității naționale respective. Tableta electronică a fost conectată la internet și a furnizat o adresă de email dedicată recenzorului ARA spre a fi utilizată pentru realizarea pre-înregistrării persoanelor asistate (în cazul în care acestea nu au avut o adresă de e-mail) și ulterior, pentru primirea link-urilor de unde aceștia au accesat propriile chestionare electronice.

Persoanele care din diverse motive nu au reușit să se autorecenzeze, în perioada 14 martie – 27 mai 2022, au fost vizitate de către un recenzor care prin intermediul unei tablete electronice a colectat datele de la reședința obișnuită a acestora. Populația a fost informată cu privire la faptul că participarea la recensământ și furnizarea de informații corecte și complete fie prin metoda autorecenzării, fie prin intermediul interviului față în față cu un recenzor ARA sunt obligatorii. Refuzul de a furniza informațiile solicitate sau de a primi vizita recenzorului, precum și furnizarea de informații incorecte a fost sancționat în conformitate cu prevederile OUG nr. 19/2020 privind organizarea și desfășurarea Recensământului Populației și Locuințelor runda 2021, modificată și aprobată prin Legea nr. 178/ 2020.

4. Fake-news-uri vehiculate în spațiul public în perioada desfășurării culegerii datelor la RPL-runda 2021

De multe ori *fake news*-urile au fost dezvoltate și lansate în spațiul public de persoane cu instrucție superioară, profesii și ocupații onorabile, care se bucură de notoritate și influență, mai ales pe rețelele de socializare. Multe persoane au preluat și distribuit *fake*-uri despre RPL-runda

¹³ **Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 19/2020** privind organizarea și desfășurarea recensământului populației și locuințelor din România în anul 2021, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.178/2020, cu modificările și completările ulterioare.

2021, fără să le citească cu atenție și fără să le confrunte cu poziția oficială a statului exprimată prin vocea autorităților responsabile de organizarea și desfășurarea recensământului populației și locuințelor.

Au fost și persoane care au perceput recensământul ca pe o nouă povară birocratică, când de fapt RPL-runda 2021 este al 13-lea recensământ în istoria statisticii oficiale din România și al 4-lea după evenimentele din decembrie 1990. Scopul recensământului populației și locuințelor a fost dintotdeauna măsurarea populației rezidente pe diferite niveluri de agregare și, în special la nivel de unitate administrativ teritorială. Pe baza informațiilor colectate în etapa de autorecenzare online și cea de recenzare pe teren, se vor determina indicatorii statistici care descriu structura populației rezidente în funcție de anumite caracteristici sociodemografice precum sexul, vârsta, starea civilă, educația, ocupația etc. Totodată, prin indicatorii statistici se descriu schimbările care au avut în loc în ultimii 10 de ani (de la RPL-runda 2011) în numărul și structura gospodăriilor, familiilor și nucleelor familiale din România. La toate acestea se adaugă și statisticile prin care cunoaștem stocul și structura fondului locativ, precum și o serie de aspecte referitoare la calitatea vieții în localitățile unde avem reședința obișnuită. Statisticile oficiale furnizate de RPL-runda 2021 trebuie să răspundă cerințelor regulamentelor europene din domeniu, precum și celor ale Organizației Națiunilor Unite.

Chiar înainte de demararea autorecenzării online, au fost lansate în media și pe rețelele de socializare o serie de *fake news*-uri referitoare la recensământul populației și locuințelor. În sinteză, cele mai frecvente 3 *fake news*-uri pe tema RPL-runda 2021 au fost următoarele:

1) donarea datelor cu caracter personal culese la RPL referitoare la proprietate, relațiile personale, starea de sănătate către instituții terțe ale statului (ANAF, Poliție, servicii de informații, bănci, corporații farma sau IT&C;

2) în funcție de numărul camerelor din locuință sau numărul locuințelor deținute se va proceda la rechiziționarea spațiilor locative nefolosite pentru a adăposti refugiații din Ucraina;

3) statul dorește să cunoască efectivul persoanelor apte pentru serviciul militar, în cazul în care țara noastră intră în război.

Persoanele care s-au autorecenzat online au putut să observe că nu au fost solicitate numele și prenumele lor sau ale membrilor gospodăriei. INS asigură toate persoanele rezidente în România (cetățeni români, cetățeni străini, persoane fără cetățenie) care participă la RPL-runda 2021 că toate informațiile culese în procesul de autorecenzare online sau recenzare pe teren sunt stocate și prelucrate conform celor mai bune practici europene de siguranță și confidențialitate. În alți termeni, datele au fost anonimizate și/sau pseudonimizate astfel încât să nu se poată face legătura cu persoanele în cauză. Codul numeric personal (CNP) a fost colectat doar pentru ca INS să poată identifica înregistrările duble. Potrivit legislației și metodologiei RPL-runda 2021, CNP-ul a fost criptat imediat ce a intrat în sistem (platforma de autorecenzare sau pe tableta electronică), iar stocarea în baza de date s-a efectuat utilizând un așa-numit *identificator statistic* rezultat prin aplicarea unui algoritm de criptare asupra codului numeric personal – proces care este ireversibil.

Codul numeric personal este furnizat încă de la nașterea persoanei, este deținut de instituții precum Direcția de Evidență a Populației, Poliție, ANAF, alte instituții publice care sunt autorizate prin lege să gestioneze date cu caracter personal. Când mergem la bancă pentru a contracta un credit de orice fel, ne identificăm pe baza cărții de identitate care conține și CNP-ul. Prin urmare, nu este nevoie ca INS să furnizeze CNP-ul către alte instituții. Potrivit art. 52 alin (1) din OUG 19/ 2020 privind organizarea și desfășurarea recensământului populației și locuințelor cu modificările și completările ulterioare, rezultatele recensământului pot fi folosite doar în scop statistic și de cercetare științifică. Toate datele furnizate de cercetările statistice derulate de INS sunt utilizate în scop exclusiv statistic și de cercetare științifică. INS diseminează doar indicatori statistici care descriu într-o formă sintetică/ agregată evoluția fenomenelor sociale, demografice și economice, în niciun caz informații despre persoane fizice sau juridice.

Al doilea *fake news* despre RPL-runda 2021 insunua faptul că, în funcție de numărul de camere libere din locuințele persoanelor, vor fi găzduiți refugiați ucraineni. În primul rând, acest *fake* a reprezentat o aluzie răutăcioasă față de efortul miilor de cetățeni români care din solidaritate s-au implicat în efortul de ajutorare a refugiaților ucraineni pe teritoriul țării noastre din cauza războiului pornit de agresorul Putin și armata sa. În al doilea rând, proprietatea privată este garantată de legea fundamentală – *Constituția României*. Nimeni nu poate introduce cu de-a sila în gospodăriile oamenilor alte persoane. Fiecare dintre noi decide pe cine primește în locuința proprie, cu excepția cazurilor autorizate de legislația în vigoare.

În faza recenzării pe teren nu a existat obligativitatea primiri în casă a recenzorului. Recenzorul este persoana aflată în exercițiul autorității de stat, care culege date de recensământ pentru toate unitățile de locuit (locuințe convenționale și neconvenționale), gospodăriile și persoanele din sectorul de recensământ atribuit. În cazul în care o persoană refuză să participe la recensământ în etapa recenzării pe teren, potrivit Hotărârii CCRPL nr. 9 din 9.05.2022, recenzorul informează (sesizează) în scris autoritatea locală. La primirea unei astfel de sesizări, comisia locală prin președintele acesteia (primarul) ia de urgență măsurile necesare pentru ca, la fața locului, împreună cu recenzorul care a formulat sesizarea, să se deplaseze o persoană împuternicită de primar pentru constatarea contravențiilor prevăzute de art. 54 alin. (1) lit. a), b) și d) din OUG nr. 19/ 2020, cu modificările și completările ulterioare, cât și un polițist local. Potrivit prevederilor Legii poliției locale nr. 155/2010, republicată cu modificările și completările ulterioare, polițistul local are dreptul de a legitima și de a stabili identitatea persoanelor care încalcă dispozițiile legale. În situația în care, cu ocazia deplasării la fața locului a recenzorului, însoțit de persoana împuternicită de primar și de polițistul local, persoana fizică refuză să se recenzeze, se constată contravenția corespunzătoare și se sancționează potrivit legislației în vigoare.

Al treilea *fake news* vehiculat în legătură cu recensământul populației și locuințelor a întreținut o serie de temeri nejustificate în legătură cu războiul din Ucraina, insinuând că datele de la RPL-runda 2021 vor ajunge la autoritățile militare, în speță la Ministerul Apărării, pentru a cunoaște efectivul persoanelor apte medical pentru serviciul militar. În legătură cu această minciună lansată în spațiul public, spre a induce și a amplifica frica de război, precizăm că România are o armată profesionistă, care acționează în cadrul NATO, în acord cu partenerii strategici; satisfacerea serviciului militar nu mai este obligatorie încă din anul 2013. Apoi, în caz de situație de urgență, există prevederi legale în baza cărora se decide apărarea și securitatea națională. Ministerul Apărării și celelalte instituții care fac parte din arhitectura de securitate a țării au propriile baze de date cu militarii profesioniști, militarii în rezervă și militarii aflați în retragere pe care le gestionează potrivit reglementărilor proprii.

Fără reactualizarea datelor privind populația rezidentă (stabilă) a țării, județelor și localităților, nu putem să avem o imagine clară asupra accesului populației la servicii precum sănătatea, educația, protecția socială, condițiile de locuit, migrația internă și externă.

În loc de concluzii

Ultima etapa de colectare a datelor de recensământ atât prin deplasarea recenzorilor la adresele de reședință obișnuită a populației care nu s-a autorecenzat online în perioada 14 martie – 27 mai 2022, cât și prin colectarea datelor de la punctele de recenzare fixă a fost finalizată pe data de 31 iulie 2022. Până la finalul zilei de 31 iulie, au fost înregistrate 18,15 milioane de persoane, reprezentând 95,4% din populația rezidentă țintă estimată a României la 1 decembrie 2021 (19,02 milioane persoane).¹⁴

După încheierea perioadei de colectare a datelor, conform art. 22 din O.U.G nr 19/2020, „se realizează asigurarea completitudinii datelor individuale privind persoanele, gospodăriile, locuințele și clădirile. Aceasta se realizează prin imputare prin metode statistice, din surse

¹⁴ **Institutul Național de Statistică**, Comunicat de presă privind încheierea recenzării la RPL-runda 2021, <https://www.recensamantromania.ro/comunicate-de-presa>, ultima accesare septembrie 2022.

statistice și administrative, pentru acele unități statistice pentru care nu există un formular completat cu date, în conformitate cu metodologia prevăzută la art. 9 alin. (4).”

Recenzarea populației și locuințelor a fost urmată de o anchetă de control (cercetare postrecensământ), desfășurată în perioada 8-19 august 2022. Obiectivul principal al cercetării statistice postrecensământ a fost evaluarea gradului de acoperire și a conținutului recensământului, prin verificarea volumului și calității informațiilor colectate în chestionarele de recensământ, pentru persoane și locuințe.

Cercetarea statistică postrecensământ s-a realizat pe un eșantion de locuințe și, implicit, de gospodării și persoane din aceste locuințe, din mediul urban și rural, din sectoarele de recensământ selectate din toate județele țării. În eșantionul cercetării au fost cuprinse și unitățile de locuit în comun de tip cămin: internate școlare, case de copii, cămine studențești și muncitorești, azile de bătrâni etc. Cercetarea postrecensământ nu a cuprins unitățile de locuit în comun de tip hotel (hoteluri, moteluri, pensiuni turistice, case de oaspeți, hanuri, spitale, sanatorii, preventoria, centre pentru persoanele victime ale violenței domestice etc.).

Prin compararea răspunsurilor înregistrate la cercetarea statistică postrecensământ cu cele obținute la recensământ se vor determina frecvența și mărimea erorilor de observare întâmplătoare și sistematice, omisiunile și dubbele înregistrări, precum și posibilele cauze ale acestora. Această cercetare oferă și posibilitatea de eliminare a posibilelor neconcordanțe în procesul de control și validare a datelor. Pe baza datelor cercetării statistice postrecensământ se determină gradul de încredere în rezultatele recensământului.

Primele rezultate ale Recensământului Populației și Locuințelor (RPL runda 2021) vor fi diseminate în cursul lunii decembrie 2022, urmând ca datele complete și finale să fie făcute publice la finalul anului 2023.

Bibliografie

1. Andrei, Tudorel & Ghețău, Vasile (2022) *Studiul „Serii istorice de date. Populația României 1860-2020”*. Eveniment online găzduit de platforma Hotnews.ro și pagina de FB a INS.
2. Andrei, Tudorel (2022). „Noutăți privind Recensământul populației și locuințelor organizat în România în anul 2022”, platforma *Contributors.ro*, ultima accesare 14 martie 2022.
3. Asandului, Laura (2020). *Demografie aplicată în administrația publică*, studiu introductiv de Ciprian Iftimoaei, Editura Tehnopress, Iași.
4. Eurostat (2021). *Structura și îmbătrânirea populației*, ultima accesare februarie 2021.
5. Iftimoaei, Ciprian (2022). „Scurt inventar al fake-news-urilor lansate în etapa de autorecenzare la RPL-runda 2021 și demonatarea acestora”, *Blogurile Adevărul*, <https://adevarul.ro/blogurile-adevarul/scurt-inventar-al-fake-news-urilor-lansate-in-2168376.html>, ultima accesare septembrie 2022.
6. Iftimoaei, Ciprian (2022). „Cum a evoluat populația României de la ultimul recensământ”, *Blogurile Adevărul*, <https://adevarul.ro/blogurile-adevarul/cum-a-evoluat-populatia-romaniei-de-la-ultimul-2182035.html>, ultima accesare septembrie 2022.
7. Iftimoaei, Ciprian (2022). „Evenimentul statistic al anului 2022 va fi recensământul populației și locuințelor”, *Blogurile Adevărul*, [https://adevarul.ro/blogurile-adevarul / evenimentul-statistic-al-anului-2022-va-fi-2140296.html](https://adevarul.ro/blogurile-adevarul/evenimentul-statistic-al-anului-2022-va-fi-2140296.html), ultima accesare septembrie 2022.
8. Iftimoaei, Ciprian (2022). „AMR 2 săptămâni pentru autorecenzarea online”, *Ziarul de Iași*, [https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/amr-2-saptamani-pentru-autorecenzarea -online- -321903.html](https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/amr-2-saptamani-pentru-autorecenzarea-online-321903.html), ultima accesare septembrie 2022.
9. Iftimoaei, Ciprian (2021). „Recensământul populației și locuințelor runda 2021, o cercetare reper în istoria statisticii oficiale românești”, *Blogurile Adevărul*, <https://adevarul.ro/blogurile-adevarul/recensamantul-populatiei-si-locuintelor-runda-2085419.html>, ultima accesare septembrie 2022.

10. Iftimoaei, Ciprian (2022). „AMR 2 săptămâni pentru autorecenzarea online”, *Ziarul de Iași*, <https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/amr-2-saptamani-pentru-autorecenzarea-online--321903.html>, ultima accesare septembrie 2022.
11. Iftimoaei, Ciprian (2021). „Populația Iașului la recensămintele din vechime”, *Ziarul de Iași*, <https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/populatia-iasului-la-recensamintele-din-vechime--308725.html>, ultima accesare septembrie 2022.
12. Institutul Național de Statistică (2022). Comunicat de presă privind încheierea recenzării la RPL-runda 2021, <https://www.recensamantromania.ro/comunicate-de-presa>, ultima accesare septembrie 2022.
13. Institutul Național de Statistică (2022). Recensământul populației și locuințelor. Om cu om, casă cu casă, <https://www.recensamantromania.ro/recenzare-on-line/>, ultima accesare septembrie 2022.
14. Institutul Național de Statistică (2021). *Tendențe Sociale*, Editura INS, București, pp. 27-30
15. Institutul Național de Statistică (2021). *Accesul populației la tehnologia informației și comunicații, în anul 2021*, ultima accesare 14 martie 2022.
16. Institutul Național de Statistică, (2021). *Comunicatul de presă nr. 218 din 30 august 2018 privind populația rezidentă la 1 ianuarie 2021*, ultima accesare februarie 2021.
17. Jemna, Dănuț-Vasile (2017). *Demografia României*, Editura Universității „Al. I. Cuza” din Iași, pp. 122-123.
18. Mihai, Adelina & Ramona Cornea, (2022). „România a pierdut anul trecut 143.000 de locuitori, în cea mai abruptă scădere a populației după 2009 înapoi”, în *Ziarul Financiar*, ultima accesare februarie 2022.
19. Netedu, Adrian (2016). *Demografie și sociologia populației. Elemente teoretice și practice*, Editura Universității „Al. I. Cuza” din Iași, p. 26.
20. Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 19/2020 privind organizarea și desfășurarea recensământului populației și locuințelor din România în anul 2021, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.178/2020, cu modificările și completările ulterioare.
21. Rotariu, Traian, Dumănescu, Luminița, Hărăguș, Mihaela (2016). *Demografia României în perioada postbelică (1948-2015)*, Editura Polirom, din Iași, p. 137.
22. Rotariu, Traian (2010). *Studii demografice*, Editura Polirom, Iași.
23. Rotariu, Traian (2009). *Demografie și sociologia populației. Structuri și procese demografice*, Editura Polirom, Iași.
24. Sora, V., Hristache, I., Mihăescu, C. (1996). *Demografie și statistică socială*, Editura Economică, București.
25. Trebici, Vladimir (1979). *Demografia*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
26. Țarcă, Mihai (1997). *Demografie*, Editura Economică, București.

Situația recensării la RPL2021 și distribuția pe județ după localitatea unde a fost desfășurat interviul¹⁵

Județul	Total chestionare completate pentru persoane, înregistrate în perioada 14.03-31.07.2022	Ponderea (%) persoanelor înregistrate în perioada 14.03-31.07.2022 în total populație rezidentă țintă estimată la 01.12.2021
Alba	313450	99.0
Arad	393231	96.2
Argeș	558427	99.5
Bacău	562687	99.4
Bihor	539171	97.4
Bistrița-Năsăud	292591	106.8
Botoșani	387247	105.9
Brăila	261441	95.3
Brașov	515654	93.2
Buzău	393043	99.3
Călărași	278650	102.2
Caraș-Severin	238935	91.6
Cluj	662098	93.2
Constanța	617091	93.1
Covasna	196824	99.5
Dâmbovița	475594	99.5
Dolj	570541	93.7
Galați	464149	94.8
Giurgiu	252006	99.0
Gorj	306872	101.0
Harghita	285159	96.3
Hunedoara	351727	96.1
Ialomița	238812	96.9
Iași	710945	89.4
Ilfov	487214	92.7
Maramureș	437925	97.2
Mehedinți	219956	95.1
Mureș	492228	94.0
Neamț	427920	100.7
Olt	382727	101.3
Prahova	658507	95.1
Sălaj	208439	100.8
Satu-Mare	317496	97.5
Sibiu	368221	92.1
Suceava	614157	99.6
Teleorman	318896	101.4
Timiș	591154	83.5
Tulcea	179996	97.0
Vâlcea	335884	98.2
Vaslui	354557	98.7
Vrancea	337324	109.0
Municipiul București	1549514	85.2
Total	18148460	95.4

¹⁵ Conform Institutului Național de Statistică, Comunicatul de presă privind încheierea recensării la RPL-runda 2021, <https://www.recensamantromania.ro/comunicate-de-presa>, ultima accesare septembrie 2022.